

“TA'LIMIY GEYMIFIKATSIYA O'YINLARINING AFZALLIKLARI VA PEDAGOGIK AHAMIYATI”

Muallif:

Ibragimova Shaxnoza Shuxratovna*Xorazm viloyati, Urganch shahar**Ranch texnologiya universiteti**Pedagogika yo'nalishi 1-kurs magistranti*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada ta'lim jarayonida geymifikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi. Ta'limiy o'yinlar orqali o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal etish hamda ijodiy salohiyatini rivojlantirish imkoniyatlari yoritib berilgan. Geymifikatsiya elementlarining pedagogik samaradorligi, motivatsiyani kuchaytirishdagi o'rni va zamonaviy ta'lim tizimidagi ahamiyati asoslab berilgan.*

Аннотация: *В данной статье анализируются теоретические и практические аспекты использования технологий геймификации в образовательном процессе. Рассматриваются возможности повышения интереса обучающихся к знаниям, развития самостоятельного мышления, творческого потенциала и навыков решения проблем с помощью образовательных игр. Обоснована педагогическая эффективность элементов геймификации и их роль в повышении мотивации в современной системе образования.*

Annotation: *This article analyzes the theoretical and practical aspects of using gamification technologies in the educational process. It highlights the opportunities of increasing students' motivation for learning, developing independent thinking, creativity, and problem-solving skills through educational games. The pedagogical effectiveness of gamification elements and their importance in the modern education system are substantiated.*

Kalit so'zlar: *geymifikatsiya, ta'limiy o'yinlar, motivatsiya, innovatsion ta'lim, pedagogik texnologiyalar.*

Kirish

Hozirgi globallashtirish va axborotlashuv davrida ta'lim tizimiga qo'yilayotgan talablar tobora ortib bormoqda. An'anaviy dars o'tish usullari bilan bir qatorda, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish ta'lim sifatini oshirishning muhim omiliga aylandi. Shunday innovatsion yondashuvlardan biri – ta'limiy geymifikatsiya hisoblanadi.

Geymifikatsiya ta'lim jarayoniga o'yin elementlarini kiritish orqali o'quvchilarning faolligini oshiradi, darsni qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Ayniqsa, bugungi raqamli avlod vakillari uchun bu yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda globallashtirish, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda axborot oqimining keskin ortishi ta'lim tizimidan yangi yondashuvlarni talab etmoqda. An'anaviy ta'lim shakllari o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishini to'liq ta'minlab bera olmayotgan bir sharoitda, innovatsion

pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shunday zamonaviy yondashuvlardan biri ta'limiy geymifikatsiya hisoblanadi.

Ta'limiy geymifikatsiya o'yin elementlarini o'quv jarayoniga uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarning faolligini oshirish, ularning ichki motivatsiyasini kuchaytirish va bilimlarni samarali o'zlashtirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv o'quvchini passiv tinglovchi emas, balki ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida shakllantiradi. Natijada dars jarayoni qiziqarli, interaktiv va samarali tus oladi.

Hozirgi raqamli avlod vakillari axborotni tez qabul qilish, vizual va interaktiv shakllarda o'rganishga moyil bo'lib, ularning ta'limga bo'lgan ehtiyojlari ham o'zgarib bormoqda. Shu sababli o'yin texnologiyalariga asoslangan ta'limiy usullar o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos keladi hamda ularning ta'limga bo'lgan munosabatini ijobiy tomonga o'zgartiradi.

Shuningdek, ta'limiy geymifikatsiya pedagog uchun ham qulayliklar yaratadi. U dars jarayonini samarali rejalashtirish, o'quvchilar bilimni baholashda innovatsion yondashuvlardan foydalanish hamda ta'lim sifati ustidan doimiy monitoring olib borish imkonini beradi. Shu jihatdan, geymifikatsiya texnologiyalarini ta'lim tizimiga joriy etish bugungi kunning dolzarb pedagogik muammolaridan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi ta'limiy geymifikatsiya o'yinlarining afzalliklarini ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilish, ularning pedagogik ahamiyatini yoritish hamda ta'lim jarayonidagi samaradorligini asoslab berishdan iborat.

ASOSIY QISM

1. Ta'limiy geymifikatsiya tushunchasi:

Geymifikatsiya (gamification) — bu o'yin mexanizmlari va elementlarini o'yin bo'lmagan muhitga, xususan, ta'lim jarayoniga tatbiq etishdir. Ball to'plash, reytinglar, darajalar, mukofotlar va musobaqalar orqali o'quvchilarni rag'batlantirish ushbu yondashuvning asosini tashkil etadi. Ta'limiy geymifikatsiya o'yinlari o'quvchilarning bilimlarni faol tarzda o'zlashtirishiga, dars jarayonida ishtirokini kuchaytirishga xizmat qiladi.

2. Ta'limiy geymifikatsiya o'yinlarining afzalliklari:

Ta'lim jarayonida geymifikatsiyadan foydalanish quyidagi afzalliklarni beradi:

- o'quvchilarning ichki motivatsiyasi oshadi;
- bilimlarni tez va mustahkam o'zlashtirish ta'minlanadi;
- mustaqil va tanqidiy fikrlash rivojlanadi;
- ijodkorlik va tashabbuskorlik shakllanadi;
- jamoada ishlash va muloqot ko'nikmalari rivojlanadi;
- dars jarayoni zerikarli emas, qiziqarli tus oladi.

3. Geymifikatsiyaning pedagogik ahamiyati:

Geymifikatsiya zamonaviy pedagogika nuqtayi nazaridan o'quvchi shaxsini rivojlantirishga yo'naltirilgan samarali texnologiya hisoblanadi. U o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'limni individuallashtirish imkonini beradi. Pedagoglar uchun esa dars samaradorligini oshirish va baholash jarayonini innovatsion asosda tashkil etish imkonini yaratadi.

4. Ta'limiy geymifikatsiya o'yinlarining turlari va ularning ta'lim jarayonidagi o'rni:

Ta'limiy geymifikatsiya o'yinlari o'quv jarayonida qo'llanish shakliga ko'ra bir nechta turlarga bo'linadi. Jumladan, raqamli (kompyuter va mobil ilovalar asosidagi), stol o'yinlari, rolli o'yinlar hamda muammoli vaziyatlarga asoslangan o'yinlar mavjud. Har bir tur o'ziga xos didaktik vazifani bajaradi va ta'lim mazmuniga mos ravishda tanlanadi.

Raqamli geymifikatsiya o'yinlari zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etilib, o'quvchilarning axborot-kommunikatsiya kompetensiyalarini rivojlantiradi. Rolli o'yinlar esa o'quvchilarda ijtimoiy faollik, muloqot madaniyati va jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Muammoli vaziyatlarga asoslangan o'yinlar orqali esa o'quvchilarning mantiqiy fikrlash va qaror qabul qilish qobiliyatlari rivojlanadi.

5. Ta'limiy geymifikatsiyada motivatsiya va rag'batlantirish mexanizmlari:

Geymifikatsiyaning asosiy jihatlaridan biri – motivatsiya va rag'batlantirish tizimidir. Ball to'plash, reyting jadvallari, darajalar va virtual mukofotlar o'quvchilarda sog'lom raqobat muhitini shakllantiradi. Bu esa ularning darsga bo'lgan qiziqishini oshirib, o'quv faoliyatida faol ishtirok etishiga turtki bo'ladi.

Shu bilan birga, rag'batlantirish jarayonida individual yondashuv muhim ahamiyatga ega. Har bir o'quvchining qobiliyati va tayyorgarlik darajasini hisobga olgan holda berilgan topshiriqlar ta'lim jarayonining samaradorligini yanada oshiradi. Natijada o'quvchi o'z yutuqlarini his qiladi va keyingi bosqichlarga intiladi.

6. Ta'limiy geymifikatsiya o'yinlarining kompetensiyalarni rivojlantirishdagi roli:

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarda faqat bilim emas, balki turli kompetensiyalarni shakllantirish muhim hisoblanadi. Ta'limiy geymifikatsiya o'yinlari kommunikativ, axborot, ijtimoiy va kreativ kompetensiyalarni rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

O'yin jarayonida o'quvchilar o'z fikrini erkin ifodalashga, muammolarni jamoa bilan birgalikda hal etishga va mustaqil qaror qabul qilishga o'rganadilar. Bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga tayyor bo'lishida muhim omil hisoblanadi.

7. Ta'lim jarayonida geymifikatsiyani qo'llashda yuzaga keladigan muammolar:

Ta'limiy geymifikatsiya o'yinlarining ko'plab afzalliklariga qaramay, ularni amaliyotga joriy etishda ayrim muammolar ham uchraydi. Jumladan, pedagoglarning geymifikatsiya bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmaga ega emasligi, texnik vositalarning yetishmasligi hamda vaqt bilan bog'liq cheklovlar shular jumlasidandir.

Bundan tashqari, o'yin elementlaridan haddan tashqari foydalanish ta'lim mazmunining ikkinchi darajaga tushib qolishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli geymifikatsiyani maqsadli va me'yorida qo'llash pedagogik jihatdan muhim hisoblanadi.

8. Ta'limiy geymifikatsiyani samarali joriy etish shartlari:

Ta'limiy geymifikatsiya o'yinlaridan samarali foydalanish uchun bir qator pedagogik shartlar bajarilishi lozim. Avvalo, o'yinlar ta'lim maqsadiga mos bo'lishi va dars mazmunini to'ldirishi kerak. Shuningdek, o'quvchilarning yosh, individual va psixologik xususiyatlari inobatga olinishi zarur.

Pedagogning kreativligi, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish malakasi ham geymifikatsiya samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. To'g'ri tashkil etilgan geymifikatsiya o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada samarali va mazmunli qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ta’limiy geymifikatsiya o‘yinlari zamonaviy ta’lim tizimida muhim o‘rin egallaydi. U o‘quvchilarning bilimga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, ularni faol, mustaqil va ijodkor shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Shu sababli, ta’lim jarayonida geymifikatsiya texnologiyalaridan keng va tizimli foydalanish ta’lim sifatini oshirishning samarali yo‘li hisoblanadi. Yuqorida keltirilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, ta’limiy geymifikatsiya o‘yinlari zamonaviy ta’lim tizimida o‘quv jarayonining sifat va samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi muhim pedagogik texnologiya hisoblanadi. U nafaqat o‘quvchilarning bilimlarni o‘zlashtirish jarayonini yengillashtiradi, balki ularning ta’limga bo‘lgan munosabatini ijobiy tomonga o‘zgartiradi hamda ichki motivatsiyasini kuchaytiradi.

Ta’limiy geymifikatsiya orqali o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, tezkor va asosli qaror qabul qilish ko‘nikmalari shakllanadi. O‘yin elementlariga asoslangan topshiriqlar o‘quvchilarning ijodiy va intellektual salohiyatini rivojlantirishga, ularning dars jarayonida faol ishtirok etishiga imkon yaratadi. Shu bilan birga, jamoaviy o‘yinlar orqali muloqot madaniyati, hamkorlik va ijtimoiy mas’uliyat hissi kuchayadi.

Pedagogik nuqtayi nazardan qaralganda, geymifikatsiya o‘qituvchiga ta’lim jarayonini yanada samarali tashkil etish, o‘quvchilarning bilim darajasini innovatsion usullar asosida baholash va ta’lim sifati ustidan tizimli monitoring olib borish imkonini beradi. Biroq, geymifikatsiya texnologiyalarini joriy etishda ularning maqsadga muvofiqligi, o‘quvchilarning yosh va individual xususiyatlariga mosligi hamda ta’lim mazmuni bilan uyg‘unligi ta’minlanishi zarur.

Xulosa qilib aytganda, ta’limiy geymifikatsiya o‘yinlaridan oqilona va tizimli foydalanish o‘quvchilarning bilim olish jarayonini samarali tashkil etish, ularni raqobatbardosh va ijodkor shaxs sifatida shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli, zamonaviy ta’lim tizimida geymifikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish va pedagoglarning bu boradagi malakasini oshirish dolzarb vazifa hisoblanadi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

- 1.Ziyomammedov B., To‘raqulov X. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2019.
- 2.Yo‘ldoshev J.G. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2020.
- 3.Deterding S., Dixon D., Khaled R., Nacke L. From Game Design Elements to Gamefulness: Defining Gamification. – ACM, 2011.
- 4.Kapp K.M. The Gamification of Learning and Instruction. – New York: Wiley, 2012.
- 3.www.ziyonet.uz
- 4.www.pedagog.uz
- 5.www.sciencedirect.com